

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

BON-I-0702 - 7 - 2 - WK/13

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 28.11.13.

nr. 5400 podpis. Borusewicz

Warszawa, 26.11.2013

SEKRETARIAT

Biura Prac Senackich

Wpłynęło dn. 28.11.13. zał.

nr. 9751 podpis. Pińska

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu RP

W odpowiedzi na przekazane przez Pana Marszałka przy piśmie z dnia 31 października 2013 roku, znak: BPS/043-42-1816-MPiPS/13 oświadczenie złożone podczas 42 posiedzenia Senatu przez Panią Helenę Hatkę – Senatora Rzeczypospolitej Polskiej (skierowane zarówno do Ministra Pracy i Polityki Społecznej jak i Ministra Finansów, przesłane przez MF przy piśmie z dnia 14 listopada br. znak: RD-116452/2013) w sprawie zmian w systemie dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, uprzejmie informuję, że rozwiązania dotyczące zrównania pomocy w formie subsydiów płacowych na otwartym i chronionym rynku pracy zostały wprowadzone ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. Nr 237, poz. 1652) jednak wejście w życie tych przepisów odkładane było w kolejnych latach budżetowych.

Jednocześnie uprzejmie wyjaśniam, że utrzymywanie aktualnie istniejącego stanu rzeczy jest sprzeczne z intencją ustawodawcy wyrażoną w treści art. 26a *ustawy o rehabilitacji (...)* a także stoi w sprzeczności z międzynarodowymi standardami, w tym z notyfikowaną przez Polskę *Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych* jak i *Europejską strategią w sprawie niepełnosprawności 2010-2020*, podkreślającymi konieczność zapewnienie osobom niepełnosprawnym zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Artykuł 27 *Konwencji* zobowiązuje państwa-strony do uznania prawa osób niepełnosprawnych do możliwości „zarabiania na życie poprzez pracę (...) w otwartym integracyjnym i dostępnym dla osób niepełnosprawnych środowisku pracy”. Natomiast celem

Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności, w obszarze zatrudnienia, jest umożliwienie znacznie większej liczbie osób niepełnosprawnych zarabiania na wolnym rynku pracy.

Ponadto w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. UE L 214 z 9.8.2008 r., str. 3) i stanowiącym podstawę do udzielania pomocy publicznej na zatrudnienie, nie przewidziano zróżnicowania wysokości pomocy dla pracodawców funkcjonujących na chronionym i otwartym rynku pracy.

Wobec powyższego, dalsze utrzymanie zróżnicowania wsparcia dla chronionego i otwartego rynku pracy nie jest uzasadnione biorąc pod uwagę względy merytoryczne, a także kontekst krajowy i międzynarodowy. Z merytorycznego punktu widzenia różnicowanie wsparcia na zatrudnienie pracownika niepełnosprawnego z powodów innych niż stopień i rodzaj jego niepełnosprawności (np. z powodu statusu jego pracodawcy) nie znajduje uzasadnienia, może natomiast budzić wątpliwości co do przestrzegania konstytucyjnej zasady równego traktowania.

Na niekonstytucyjność dotychczasowego rozwiązania, niezgodność z postanowieniami *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* oraz brak merytorycznego uzasadnienia dla utrzymywania zróżnicowanego, ze względu na rodzaj pracodawcy, dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wskazali reprezentujący środowiska osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, autorzy Listu Otwartego (z dnia 29 listopada 2012 r.) kierowanego m. in. do Sejmu, Senatu, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Kancelarii Prezydenta, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, co we wskazanym powyżej projekcie uczyniono.

Autorzy listu negatywnie odnieśli się do przewidzianego projektem tzw. ustawy okołobudżetowej na rok 2013 odroczenia po raz kolejny zrównania w prawie do dofinansowania pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne.

Przy powyższym pragnę poinformować, że obecnie w Systemie Obsługi Dofinansowań i Refundacji zarejestrowanych jest 247,6 tys. pracowników niepełnosprawnych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, z tego 166 tys. to pracownicy zakładów pracy chronionej i 81 tys. to pracownicy z otwartego rynku pracy. Jednak wg statystyki BAEL na otwartym rynku pracy zatrudnionych jest 175 tys. pracowników niepełnosprawnych, tak więc

dotowane zatrudnienie dotyczy połowy z nich, a w zakładach pracy chronionej aż 96% pracowników. Z danych tych wynika, że chociaż na otwartym rynku pracy zatrudnionych jest więcej pracowników niepełnosprawnych to jednak zakłady pracy chronionej są głównym beneficjentem wsparcia w postaci subsydiów płacowych.

Jak wynika z dostępnych danych w 2008 r. istniało średniomiesięcznie 2 158 zakładów pracy chronionej zatrudniających średniomiesięcznie 166 089 osób niepełnosprawnych natomiast w roku 2012 istniało średniomiesięcznie 1 577 zakładów pracy chronionej zatrudniających średniomiesięcznie 165 590 osób niepełnosprawnych (dane z Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych). Należy też wskazać, że w 2008 r. na jeden zakład pracy chronionej przypadało średnio 77 osób niepełnosprawnych, zaś w 2012 r. każdy zpch zatrudniał średnio 105 pracowników niepełnosprawnych. Można więc stwierdzić, że wprawdzie liczba zakładów pracy chronionej, w stosunku do 2008 r. spadła o 27%, jednak liczba zatrudnionych w nich osób niepełnosprawnych ogółem, w stosunku do tego samego okresu, spadła jedynie o 0,3%. Co więcej, w każdym aktualnie funkcjonującym zakładzie pracy chronionej zatrudnienie osób niepełnosprawnych rośnie. W pierwszej połowie 2013 r. zatrudnienie osób niepełnosprawnych w zakładach pracy chronionej wzrosło o 4%.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności oraz możliwości finansowe PFRON zaproponowano zrównanie wysokości pomocy w formie dofinansowania do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych dla obu rynków (chronionego i otwartego) poprzez określenie kwotowe miesięcznego dofinansowania, uzależnionego od stopni niepełnosprawności pracownika i zwiększonego w przypadku tzw. schorzeń specjalnych (choroba psychiczna, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsja oraz niewidomi).

Proponowane zmiany jednocześnie mają na celu zapewnienie bezpiecznego i stabilnego poziomu finansowania ze środków PFRON pomocy, o której mowa w art. 26a ustawy o rehabilitacji zawodowej (...), a także są niezbędne w kontekście przepisów wspólnotowych dotyczących wyłączeń blokowych. W świetle projektowanego *Rozporządzenia Komisji (UE) w sprawie uznania niektórych kategorii pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* nie można wykluczyć w przyszłości konieczności notyfikowania tej pomocy. Jej pomyślny przebieg zależeć będzie w dużym stopniu od uprawdopodobnienia, że polski system jest stabilny, oparty na mocnych podstawach finansowych, przejrzysty – oraz co najważniejsze, zgodny z polityką Komisji Europejskiej

w tym zakresie. Komisja z pewnością weźmie pod uwagę kwotę planowanych przez Polskę wydatków oraz wpływ planowanej pomocy na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Ta relacja nie jest dla Polski korzystna, bowiem udzielając największej w całej Europie pomocy na zatrudnianie osób niepełnosprawnych znajdujemy się na 21 miejscu pod względem wskaźnika ich zatrudnienia.

Przedstawiają powyższe pragnę zaznaczyć, że planowane od 2008 r. zrównanie pomocy dla pracodawców działających na obu rynkach musi nastąpić, chociaż obecnie nie jest możliwe uczynienie tego poprzez podniesienie jego wysokości dla pracodawców z otwartego rynku pracy do poziomu wsparcia dla zakładów pracy chronionej. Przyjęcie takiego rozwiązania oznaczałoby wzrost wydatków PFRON na dofinansowania do wynagrodzeń do poziomu 3.826 mln zł w 2014 r. i dalszy ich wzrost w latach następnych - odpowiednio do 3.927, mln zł, 4.131 mln zł, i 4.244 mln zł. w roku 2015, 2016 i 2017.

Taka alokacja środków na dofinansowania do wynagrodzeń oznaczałoby jednocześnie zaniechanie wsparcia dla organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych realizujących projekty ponadregionalne oraz zaniechanie realizacji programów celowych PFRON.

Oznaczałaby także drastyczne ograniczenie środków przekazywanych przez PFRON samorządom wojewódzkim i powiatowym, na realizację ich ustawowych zadań na rzecz osób niepełnosprawnych takich jak: budowa i rozbudowa obiektów służących rehabilitacji, zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej o charakterze regionalnym i lokalnym, dofinansowanie kosztów przystosowania i wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych, szkolenia i przekwalifikowania bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, pomoc w zaopatrzeniu osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego oraz w likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.

Należy podkreślić, że przewidywana w projekcie ustawy o budżecie na rok 2014 kwota wydatków na dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych jest o 3% wyższa niż ogólna kwota środków, jaka zostanie przekazana pracodawcom w roku bieżącym.

Przy powyższym pragnę poinformować, że w wyniku przeprowadzonych konsultacji, a także rozmów prowadzonych w gronie koalicjantów osiągnięto kompromis, w wyniku którego

zaproponowano korekty zmian w zakresie dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych w stosunku do pierwotnego przedłożenia projektu ustawy o budżecie. Nowa propozycja zakłada, że na osoby o znacznym, umiarkowanym i lekkim stopniu niepełnosprawności przypadanie odpowiednio 1800 zł, 1125 zł 450 zł miesięcznego dofinansowania do wynagrodzenia. Jednocześnie zaproponowano trzy miesięczny okres vacatio legis wejścia ustalając, że za okresy od stycznia 2014 r. do marca dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego będzie przysługiwało w wysokości i na zasadach obowiązujących w roku 2013 r. Proponowana zmiana pozwoli na właściwe przygotowanie adresatów prawa do nowych zasad dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych jak i złagodzi skutki prowadzenia zmian w odniesieniu do pracodawców prowadzących zakłady pracy chronionej.

Zaproponowane zmiany zostały przyjęte przez Sejm RP na posiedzeniu w dniu 8 listopada br.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że od kwietnia 2011 r. - w związku ze wzrostem zainteresowania pracodawców zatrudnianiem subsydiowanym - wprowadzone zostały zmiany ograniczające możliwości stosowania tego instrumentu. I tak uległa zmniejszeniu o 30 tys. liczba pracowników niepełnosprawnych, których wynagrodzenia były dofinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na skutek obniżenia wysokości dofinansowania dla umiarkowanego i lekkiego stopnia niepełnosprawności, a także odstąpiono od dofinansowania wynagrodzeń pracowników z tymi stopniami mających ustalone prawo do emerytury. Jednak nie miało to negatywnego wpływu na sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy, bowiem zatrudnienie osób niepełnosprawnych według danych Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności Polski (BAEL) wrosło (w okresie od 2004 r. do 2012 r. o 5 pkt procentowych).

Tak więc, również aktualnie, zaproponowane rozwiązania w projekcie ustawy o budżecie nie powinny stanowić zaskoczenia dla pracodawców z chronionego czy otwartego rynku pracy. Nie powinny one również spowodować spadku zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Pracownik niepełnosprawny będzie nadal dotowany, a więc będzie tańszy niż pracownik sprawny, co nie oznacza że gorszy czy mniej wydajny.

Jednocześnie pragnę poinformować, że prace nad projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (z dnia 18 września 2013 r.) są kontynuowane. Tak więc aktualnie trudno jednoznacznie przesądzić jaki będzie ostateczny kształt tej ustawy.

z up. **MINISTER**
Jarosław Duda
SEKRETARZ STANU